Roll No. २०२३६७२५४५

(T-2)
Code-215

Total No. of Questions : 10]

[Total No. of Printed Pages :4

TERM-2 EXAMINATION

SS

2322

MANAGERIAL ECONOMICS & STATISTICS

(Vocational Stream)

(Business & Commerce Group)

Banking & Financial Services Trade

Paper–II

(Punjabi, Hindi and English Versions)

Time allowed : 1 hour

Maximum marks : 15

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **215** ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ ਪੂਰੇ ਪੰਨੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ (ਭਾਗ-I, ਭਾਗ-II, ਭਾਗ-III) ।

(v) **ਭਾਗ–I** ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ **ਸਾਰਿਆਂ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣੇ **ਲਾਜ਼ਮੀ** ਹਨ । ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

(vi) **ਭਾਗ–II** ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2½ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ **ਦੋ** ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣੇ **ਲਾਜ਼ਮੀ** ਹਨ । ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

(vii) **ਭਾਗ–III** ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ **ਇੱਕ** ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ **ਲਾਜ਼ਮੀ** ਹੈ । ਉੱਤਰ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

(viii) ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਵਰਤਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ।

ਭਾਗ–I 5×1=5

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ :

1. ਪੂਰਨ ਲੈਣਦਾਰ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1
2. ਉਦਾਸੀਨ ਵੱਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? 1
3. ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕੀ ਹੈ ? 1
4. ਸੂਚਕਾਂਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? 1
5. ਰਿਣਾਤਮਕ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ–II 2×2½=5

ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

6. ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕ੍ਰਮ ਕੀ ਹਨ ? 2½
7. ਉਦਾਸੀਨ ਵੱਕਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 2½

8. ਜੇਕਰ ਦੋ ਚਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ-ਨੰਬਰ (ranks) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕ੍ਰਮ-ਨੰਬਰ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ (Rank Correlation Coefficient) ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2½

R_1	4	2	7	5	3	1	8	6
R_2	8	3	6	5	1	2	7	4

ਭਾਗ–III

1×5=5

ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

9. ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? 5

10. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ
    (i) ਲਾਸਪੀਅਰ ਅਤੇ
    (ii) ਫਿਸ਼ਰ ਵਿੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਕਾਂਕ ਗਿਆਤ ਕਰੋ । 5

ਵਸਤੂਆਂ	ਆਧਾਰ ਸਾਲ		ਚਾਲੂ ਸਾਲ	
	ਕੀਮਤ (₹)	ਮਾਤਰਾ	ਕੀਮਤ (₹)	ਮਾਤਰਾ
1	2	40	6	50
2	4	50	8	40
3	6	20	9	30
4	8	10	6	20
5	10	10	5	20

(Hindi Version)

नोट : *(i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड* **215** *अवश्य लिखें।*

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित पूरे पन्ने सही सलामत हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।

(iv) प्रश्न पत्र के तीन भाग हैं। **(भाग-I, भाग-II, भाग-III)।**

(v) **भाग-I** *का प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का है और* ***सभी*** *प्रश्न हल करने* ***अनिवार्य*** *हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक वाक्य से अधिक नहीं होना चाहिए।*

(vi) **भाग-II** *का प्रत्येक प्रश्न 2½ अंक का है और परीक्षार्थी के लिए इनमें से कोई* **दो** *प्रश्न हल करने* ***अनिवार्य*** *हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक पृष्ठ से अधिक नहीं होना चाहिए।*

(vii) **भाग-III** *का प्रत्येक प्रश्न 5 अंक का है और परीक्षार्थी के लिए इनमें से कोई* **एक** *प्रश्न हल करना* ***अनिवार्य*** *है। इस प्रश्न का उत्तर दो पृष्ठों से अधिक नहीं होना चाहिए।*

(viii) साधारण कैल्कुलेटर के उपयोग की आज्ञा है।

भाग-I

5×1=5

सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1. पूर्णतया लोचदार माँग से क्या अभिप्राय है ? 1
2. उदासीन वक्र विश्लेषण के अनुसार उपभोक्ता का व्यवहार कैसा होना चहिए ? 1
3. सांख्यिकी क्या है ? 1
4. सूचकांक के निर्माण की सबसे आदर्श विधि कौन सी है ? 1
5. ऋणात्मक सह-संबंध से क्या भाव है ? 1

भाग-II

2×2½=5

किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखें :

6. सांख्यिकी के मुख्य कार्य क्या हैं ? 2½

7. उदासीन वक्र की विशेषताओं की व्याख्या करें। 2½

8. यदि दो चरों के क्रम-नम्बर (ranks) नीचे दिए गए अनुसार हो, तो क्रम-नम्बर सह-संबंध गुणांक (Rank Correlation Coefficient) की गणना करें। 2½

R_1	4	2	7	5	3	1	8	6
R_2	8	3	6	5	1	2	7	4

भाग-III

1×5=5

किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखें :

9. मांग की कीमत लोच क्या है ? मांग की कीमत लोच को कौन से तत्व निर्धारित करते हैं ? 5

10. निम्नलिखित आंकड़ों से

(i) लास्पियर और

(ii) फिशर विधि द्वारा सूचकांक ज्ञात करें। 5

वस्तुएं	आधार साल		चालू साल	
	कीमत (₹)	मात्रा	कीमत (₹)	मात्रा
1	2	40	6	50
2	4	50	8	40
3	6	20	9	30
4	8	10	6	20
5	10	10	5	20

(English Version)

Note : (i) You must write the subject-code/paper-code **215** *in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) Make sure that the answer-book contains all pages (including title page) intact and are properly serialed as soon as you receive it.

(iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.

(iv) The question paper will comprise of three parts **(Part–I, Part–II, Section–III).**

(v) **Part–I** *It will consist of five questions carrying 1 mark each.* ***All questions*** *will be* ***compulsory*** *to attempt. The answer of each question should not exceed than one line .*

(vi) **Part–II** *It will consist of three questions carrying 2.5 mark each. Candidate will attempt any* ***two*** *questions out of these. The question should not exceed more than one Page of the answer sheet*

(vii) **Part–III** *It will consist of two questions carrying 5 mark each. Candidate will attempt any one question from out of these. The answer of each question should not exceed more than two page of the answer sheet.*

(viii) *Use of simple calculator is allowed.*

Part–I

5×1=5

All questions are compulsory.

1. What is perfectly elastic demand ? 1
2. What should be the behavior of the consumer according to the Indifference curve analysis ? 1
3. What is statistics ? 1
4. Which is the most ideal method of constructing an index number ? 1
5. What does negative correlation mean ? 1

Part–II

2×2½=5

Attempt any two questions :

6. What are the main functions of statistics ? 2½
7. Explain the properties of indifference curve. 2½
8. If the rank of the two variables are as follows, then calculate Rank Correlation Coefficient. 2½

R_1	4	2	7	5	3	1	8	6
R_2	8	3	6	5	1	2	7	4

Part–III

1×5=5

Attempt any one question :

9. What is price elasticity of demand ? Which factors determine the price elasticity of demand ? 5
10. Calculate index number by
    (i) Laspeyres and
    (ii) Fisher method from the following data 5

Commodity	Base Year		Current Year	
	Price (₹)	Quantity	Price (₹)	Quantity
1	2	40	6	50
2	4	50	8	40
3	6	20	9	30
4	8	10	6	20
5	10	10	5	20